

WYTYCZNE DO PRZYGOTOWANIA „STUDIUM WYKONALNOŚCI” – projekty w ramach XI priorytetu PO IiŚ

(wersja 2, luty 2012)

Główne zmiany wprowadzone w tekście „Wytycznych do przygotowania „Studium Wykonalności” w stosunku do poprzedniej wersji – projekty w ramach XI priorytetu PO IiŚ”:

- dodano obowiązek podania szczegółowych informacji na temat stanowisk osób zatrudnionych w ramach projektu (wskaźniki produktu i rezultatu dot. liczby bezpośrednio utworzonych etatów (EPC)) oraz ich kosztów (brutto i netto) i źródeł ich sfinansowania,
- wprowadzono obowiązek określania kosztów oraz źródeł finansowania każdego z etapów danego projektu - jeżeli projekt stanowi etap większego przedsięwzięcia,
- wprowadzono obowiązek uwzględniania w SW informacji na temat struktury zarządzania jednostki realizującej projekt oraz struktury zarządzania projektem wraz z opisem zadań każdej komórki organizacyjnej w zakresie realizacji projektu oraz spisany zakres czynności i odpowiedzialności na stanowiskach związanych z realizacją projektu wraz ze wskazaniem stanowisk/osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu (poprzednio informacje te były zawierane w odrębnym załączniku do wniosku),
- dodano zapis o konieczności informowania o zrealizowanych przez beneficjenta projektach inwestycyjnych o wartości przekraczającej 1 mln zł oraz przedstawienia ich krótkiej charakterystyki,
- dodano informacje o obowiązku informowania przez beneficjenta o aktualności dokumentacji technicznej i projektów biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawa (w tym wynikające z nowelizacji przepisów techniczno-budowlanych i in.),
- wprowadzono obowiązek przedstawienia analizy zgodności projektu z celami/priorytetami/założeniami wymienionych na Liście dokumentów o charakterze strategicznym, w tym Strategią Europa 2020 i Inicjatywami Flagowymi,
- wprowadzono wymóg opracowania analizy bieżącego i przyszłego popytu na podstawie aktualnych i wiarygodnych badań, bądź odpowiednich danych statystycznych wraz z określeniem ich źródła,
- uszczegółowiono zakres opisu działalności prowadzonej przez Wnioskodawcę w ciągu ostatnich dwóch lat – wyłącznie w odniesieniu do prowadzonej działalności kulturalnej/edukacyjnej oraz krótkiej informacji o zrealizowanych projektach inwestycyjnych w zakresie zbliżonym do zadania którego dotyczy projekt (poprzednio informacje te były zawierane w odrębnym załączniku do wniosku),
- dodano obowiązek opisanie efektywności energetycznej proponowanych w projekcie rozwiązań technicznych,
- w części studium dotyczącej OOS wprowadzono obowiązek opisanie przebiegu procedur przeprowadzonych w celu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i deklaracji Natura 2000 oraz uzyskanej w ich wyniku dokumentacji,
- wprowadzono obowiązek zawierania informacji na temat posiadanych przez jednostkę prowadzącą niezbędnych zasobów (w tym kadrowych i finansowych) do prawidłowego utrzymania i eksploatacji projektu (przedmiotu projektu) przez okres 5 lat po zakończeniu realizacji inwestycji (poprzednio informacje te były zawierane w odrębnym załączniku do wniosku),
- doprecyzowano informację na temat wymaganych danych dot. kosztów utrzymania instytucji/obiektu w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku i szacowanych rocznych kosztów utrzymania instytucji/obiektu (poprzednio informacje te były zawierane w odrębnym załączniku do wniosku),
- uszczegółowienie informacji na temat działań informacyjno-promocyjnych, w szczególności konieczności wykazania ich efektywności,
- zmieniono wysokość społecznej stopy dyskontowej stosowanej w analizie ekonomicznej (5,5%) – zgodnie z zaleceniami KE,
- zmodyfikowano listę obowiązkowych zmiennych branych pod uwagę w analizie wrażliwości,
- wprowadzono obowiązek opisanie w analizie ryzyka nieskwantyfikowanych ryzyk mogących wystąpić w projekcie oraz odpowiednich środków (działań) nastawionych na minimalizację ryzyk założonych w projekcie,
- wprowadzono załącznik do SW, zawierający model analizy finansowej, ekonomicznej oraz wrażliwości i ryzyka sporządzony w arkuszu kalkulacyjnym,
- zaktualizowano listę rekomendowanych przez IP publikacji pomocnych w przygotowaniu „Studium Wykonalności”.

Głównym celem „Studium Wykonalności” (SW) jest pokazanie zasadności realizacji projektu, w tym jego zgodność z celami programu operacyjnego, strategii na poziomie krajowym i regionalnym, optymalnej wysokości dotacji z EFRR, a także określenie czy zadanie możliwe jest do zrealizowania, biorąc pod uwagę wymogi wykonalności¹ i trwałości efektów projektu. Zasadność i zgodność musi dotyczyć wszystkich elementów projektu, w przypadku takiego braku koszty niezbędne do realizacji tej części projektu należy uznać za niekwalifikowane.

Dodatkowo SW wskazuje najlepsze z możliwych do zastosowania rozwiązań technicznych i technologicznych, organizacyjnych, finansowo-ekonomicznych, biorąc także pod uwagę kwestie ekologiczne. Uzasadnia wybór opcji, której realizacja doprowadzi do rozwiązania zdiagnozowanych problemów, ponadto określa korzyści i koszty realizacji projektu biorąc pod uwagę między innymi następujące uwarunkowania:

- potrzeby rynku,
- aspekty techniczne i technologiczne,
- aspekty organizacyjne,
- aspekty prawne i środowiskowe,
- aspekty finansowe i ekonomiczne.

SW jest także dokumentem wyjściowym, na podstawie którego wypełniany jest „Wniosek aplikacyjny”.

¹ W tym finansowej, tzn. odpowiada na pytanie czy nie ma ryzyka utraty płynności finansowej – w trakcie realizacji projektu.

SPIS TRESCI:

1. Wnioskodawca	4
2. Przedmiot studium.....	4
3. Opis projektu	4
3.1. Cele projektu (logika interwencji).....	5
3.1.1. Produkty	6
3.1.2. Rezultaty.....	6
3.1.3. Cele projektu – oddziaływanie	7
3.1.4. Komplementarność z innymi programami/działaniami/projektami.....	7
3.2. Lokalizacja oraz planowany obszar oddziaływania przedsięwzięcia	7
4. Opis istniejącego systemu	8
4.1. Zdolność organizacyjna beneficjenta	8
4.2. Prawna wykonalność inwestycji	9
4.3. Opis techniczny – stan aktualny przedmiotu projektu	10
4.4. Zidentyfikowane problemy	10
4.5. Ocena istniejącego systemu pod kątem zgodności z prawem polskim i UE	10
4.5.1. Polityka rządowa/regionalna	10
4.5.2. Zgodność z politykami i prawem wspólnotowym	11
5. Analiza popytu	14
5.1. Zdefiniowanie obszaru objętego analizą popytu	14
5.2. Bieżący i przyszły popyt zgłaszany na produkty/usługi objęte projektem	14
5.2.1. Bieżący popyt	14
5.2.2. Przyszły popyt	14
5.3. Program kulturowy/oferta edukacyjna	15
6. Definiowanie ostatecznego zakresu przedsięwzięcia.....	16
6.1 Analiza potrzeb inwestycyjnych	16
6.1.1. Opis braków i potrzeb inwestycyjnych	16
6.1.2. Identyfikacja niezbędnych działań dla zniwelowania zidentyfikowanych braków i wypełnienia potrzeb systemu	16
6.2. Analiza opcji technicznych	17
6.2.1. Metodyka analizy	17
6.2.2. Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, technologiczne i organizacyjne.....	17
6.2.3. Wstępna selekcja wariantów realizacji inwestycji	18
6.3. Wskazanie ostatecznego zakresu przedsięwzięcia (wskaźniki produktu).....	18
7. Analiza oddziaływania na środowisko	19
8. Plan wdrożenia i funkcjonowania projektu	20
8.1. Harmonogram realizacji (w tym zamówienia publiczne)	20
8.2. Plan finansowania	20
8.3. Ocena długoterminowej trwałości finansowo-instytucjonalnej projektu.....	21
8.4. Promocja i informacja	22
9. Analiza finansowa	24
10. Analiza ekonomiczna (Analiza kosztów i korzyści)	26
11. Analiza wrażliwości i ryzyka	28
12. Podsumowanie	29
13. Załączniki	30

1. Wnioskodawca

SW musi określać Wnioskodawcę/Lidera projektu², w tym zakresie należy podać:

- pełną nazwę,
- dokładny adres (łącznie z podaniem numeru telefonu, faksu i adresu e-mail),
- adres korespondencji (łącznie z podaniem numeru telefonu, faksu i adresu e-mail),
- NIP,
- REGON,
- status prawny,
- dane osoby wyznaczonej do kontaktów (imię i nazwisko, stanowisko, aktualne dane kontaktowe – numer telefonu, faksu, e-mail).

Należy krótko scharakteryzować działalność Wnioskodawcy związaną z kulturą, a w przypadku partnerstwa projektowego – wszystkich zaangażowanych podmiotów.

2. Przedmiot studium

Należy podać tytuł przedsięwzięcia oraz wyjaśnić co jest przedmiotem „Studium Wykonalności”.

Tytuł projektu powinien:

- w jednoznaczny sposób określać cele projektu; tytuł może także nawiązywać do konkretnego zadania inwestycyjnego będącego przedmiotem wniosku
- identyfikować jednoznacznie obszar na którym projekt będzie wdrażany (np. nazwa aglomeracji, miasta, regionu, jednostki administracyjnej) lub instytucję, której dotyczy projekt (np. nazwa instytucji kultury, uczelni/szkoły);

Tytuł powinien być identyczny z tytułem użytym we wniosku. Będzie on używany w całej dokumentacji związanej z realizacją projektu.

3. Opis projektu

Przedmiotem opisu powinno być:

- geneza projektu,,
- opis przedmiotu projektu,
- ranga obiektu objętego projektem (np. czy obiekt jest wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, rejestr zabytków, itp.),
- podanie grup docelowych, do których kierowany jest projekt,
- uzasadnienie zgodności projektu z celami XI priorytetu PO IiŚ i danego działania – uzasadnienie powinno udzielić odpowiedzi na zasadność realizacji wszystkich elementów projektu³,

² Lidera projektu w przypadku partnerstwa projektowego.

³ Elementy projektu niezgodne z celami priorytetu traktowane będą jako koszty niekwalifikowalne.

- uzasadnienie potrzeby realizacji projektu (odpowiedź na pytanie, dlaczego powinien być realizowany właśnie ten projekt?) – uzasadnienie powinno udzielić odpowiedzi na zasadność realizacji wszystkich elementów projektu.

3.1. Cele projektu (logika interwencji)

Zdefiniowanie celów jest niezbędnym etapem służącym identyfikacji i analizie projektu. Stanowi ono punkt wyjścia do przeprowadzenia jakiegokolwiek oceny inwestycji.

Należy zwrócić uwagę, aby cele projektu zdefiniowane w analizie spełniały następujące założenia:

- a) jasno wskazywały, jakie korzyści społeczno-ekonomiczne można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu;
- b) były logicznie powiązane ze sobą, w przypadku, gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów;
- c) uwzględniały wszystkie najważniejsze bezpośrednie i pośrednie skutki społecznoekonomiczne przedsięwzięcia;
- d) określały, czy całkowite korzyści (tzw. całościowy przyrost dobrobytu) osiągnięte w wyniku realizacji projektu uzasadniają jego koszt;
- e) były logicznie powiązane z ogólnymi celami omawianych funduszy, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danego priorytetu programu operacyjnego;
- f) były uzupełnione o metodę pomiaru poziomu ich osiągnięcia;
- g) korzyści osiągnięte w ramach danego celu powinny być wyrażone w konkretnych wartościach/parametrach społeczno-ekonomicznych.

Ważne jest, aby SW cele projektu były określone poprzez wskaźniki na trzech różnych poziomach:

- a) produktu – to bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami. Przykładem produktu może być powierzchnia wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury kultury, itd.,
- b) rezultatu – korzyści, które wynikną dla beneficjenta bezpośrednio po zakończeniu projektu w związku ze zrealizowanymi działaniami, tj. dostarczonymi mu usługami/dostawami materialnymi/inwestycjami,
- c) oddziaływania – rozumiany jako długoterminowe korzyści, które zostaną osiągnięte w danym sektorze/regionie dzięki realizacji projektu.

Logikę interwencji należy przedstawić za pomocą drzewa celów z odpowiednio ukazaną hierarchią celów (od celu ogólnego do celów szczegółowych).

Logika zapisu powinna być opracowana w kierunku od dołu ku górze.

Z celów projektu musi wynikać analizowany wariant oraz zakres projektu.

3.1.1. Produkty

W punkcie należy obowiązkowo wpisać (jako minimum) właściwe wskaźniki produktu określone dla danego priorytetu i działania w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

W przypadku, gdy wspomniane powyżej wskaźniki produktu zawarte w „Katalogu wskaźników obowiązkowych” nie wyczerpują podstawowych wskaźników produktu właściwych dla tego projektu bądź brak takich w ogóle, należy uzupełnić o dodatkowe podstawowe wskaźniki produktu.

W przypadku wykazania wzrostu zatrudnienia w ramach wskaźnika „Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC)” należy przedstawić szczegółową informację na temat stanowisk osób zatrudnionych w ramach projektu oraz ich kosztów (brutto i netto) i źródeł ich sfinansowania.

Należy zaprezentować bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. kubatura budynku).

Beneficjent opisuje w tym punkcie inwestycje i inne dobra powstałe, bądź pozyskane w ramach projektu, i które po zakończeniu implementacji projektu przełożą się na rezultaty opisane w poprzednim punkcie. Produkty muszą zostać skwantyfikowane.

Punkt powinien odpowiedzieć m.in. na następujące pytanie: Jakie dobra materialne zostaną dzięki realizacji projektu oddane lub pozyskane?

Elementy projektu niezgodne z celami priorytetu traktowane będą jako koszty niekwalifikowalne.

3.1.2. Rezultaty

Rezultaty dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia programu lub projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia (np. liczba stworzonych etatów, wzrost liczby osób odwiedzających muzea, wzrost liczby uczniów szkół artystycznych itp.).

W tym punkcie należy w sposób opisowy i, jeżeli możliwe, ilościowy przedstawić wkład projektu w realizację celów PO IiŚ. Obowiązkowo należy wpisać właściwe wskaźniki rezultatu określone dla danego priorytetu i działania w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. Dodatkowo w punkcie tym obligatoryjnie należy podać, jaki procent całkowitych i kwalifikowalnych kosztów projektu stanowią koszty tych elementów projektu, które przyczyniają się bezpośrednio do realizacji celów programu.

W przypadku wykazania wzrostu zatrudnienia w ramach wskaźnika „Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC)” należy przedstawić szczegółową informację na temat stanowisk nowozatrudnionych osób, wysokości środków niezbędnych do sfinansowania ich wynagrodzeń oraz źródeł ich finansowania.

3.1.3. Cele projektu – oddziaływanie

Należy opisać długoterminowe korzyści, które zostaną osiągnięte w danym sektorze/regionie poprzez realizację projektu. Cel(e) projektu muszą być zgodne z celami priorytetu i danego działania w ramach PO LiŚ.

3.1.4. Komplementarność z innymi programami/działaniami/projektami

Komplementarność oznacza powiązanie projektu z innymi przedsięwzięciami realizowanymi w kraju, jak i na terenie UE, finansowanymi ze środków wspólnotowych, MF EOG/NMF oraz innych środków krajowych zarówno publicznych (w tym przede wszystkim w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dotacji podmiotowych i celowych), jak i prywatnych.

Komplementarność dotyczy także powiązań z projektami, które w jakikolwiek inny sposób są powiązane z proponowanym do realizacji zadaniem lub mogą mieć jakikolwiek wpływ na jego realizację. Dodatkowo oznacza także sytuację, gdy potencjalny projekt zgłaszany do realizacji stanowi element szerszego przedsięwzięcia.

W przypadku gdy dany projekt stanowi etap większego przedsięwzięcia należy podać najważniejsze informacje na temat innych etapów danego projektu, w tym na temat ich kosztów oraz źródeł finansowania. Należy opisać jak dany projekt powiązany jest z pozostałą infrastrukturą, która ma być wykonana w ramach większego projektu.

3.2. Lokalizacja oraz planowany obszar oddziaływania przedsięwzięcia

Należy podać:

- nazwę województwa, powiatu, gminy i miejscowości, w której będzie realizowany projekt,
- opis i krótką charakterystykę lokalizacji (dostępność istniejącej infrastruktury, w tym: ilość i jakość połączeń komunikacyjnych, dróg dojazdowych, zaplecze hotelarskie i gastronomiczne, powszechna dostępność infrastruktury telekomunikacyjnej; w przypadku budowy i rozbudowy infrastruktury – odległość najbliższych placówek prowadzących podobną działalność),
- dodatkowe dane niezbędne do uzasadnienia interwencji EFRR w przedmiot projektu (np. dane demograficzne, ekonomiczne, finansowe).

Uwaga:

Dane dotyczące obszaru, na którym zlokalizowany jest projekt należy pokazać w taki sposób, aby można było łatwo zauważyć i zrozumieć problemy, które realizacja projektu ma rozwiązać. Należy zwrócić szczególną uwagę, aby opis ten odpowiadał tematyce projektu.

Nie należy przepisywać danych statystycznych, które nie są bezpośrednio związane z projektem (podrozdział ten nie może być prezentacją wszystkich danych – powinien odnosić się wyłącznie do najważniejszych z nich).

Zawsze, kiedy jest to możliwe, należy powoływać się na wiarygodne źródła informacji, takie jak lokalne statystyki, statystyki krajowe, inne opracowania strategiczne – np. strategia rozwoju gminy, województwa, publikacje naukowe.

Ponadto bardzo istotną częścią podrozdziału jest określenie wraz z uzasadnieniem obszaru oddziaływania projektu (międzynarodowy, ogólnopolski, regionalny/lokalny):

- przed rozpoczęciem realizacji inwestycji (wyłącznie jeśli projekt dotyczy istniejącego obiektu),
- planowanego (dotyczy wszystkich typów projektów po zakończeniu realizacji inwestycji).

4. Opis istniejącego systemu

W punkcie należy wykazać, iż projekt jest wykonalny pod względem formalnym i prawnym. Dodatkowo w przypadku partnerstwa projektowego należy podać podstawę jego zawarcia i cel utworzenia.

W przypadku partnerstwa w stosunku do Wnioskodawcy/Lidera, podmiotu eksploatującego i innych zaangażowanych w realizację projektu podmiotów, należy podać ich rolę, podział zadań i obowiązków, które będą realizować w ramach projektu, a także określić zakres ich odpowiedzialności (w tym organizacyjnej i finansowej).

4.1. Zdolność organizacyjna beneficjenta

Należy udowodnić zdolność organizacyjną (prawną, instytucjonalną) i finansową do wdrożenia projektu (należy przedstawić schemat organizacyjny instytucji z informacją o komórkach zaangażowanych w realizację przedsięwzięcia). W przypadku gdy beneficjent planuje powierzenie realizacji projektu inwestorowi zastępczemu, jest zobowiązany przedstawić informacje na temat wybranej firmy pełniącej obowiązki inwestora lub (jeśli inwestor nie został jeszcze powołany) informacje na temat trybu wyboru. Należy podać działania (jeśli dotyczy), które powinny wypełnić inne organizacje.

Podpunkt ten powinien przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie: **Czy beneficjent posiada zdolność organizacyjną i finansową do wdrożenia projektu ?**

Podpunkt ten powinien zawierać informacje na temat struktury zarządzania jednostki realizującej projekt oraz struktury zarządzania projektem wraz z opisem zadań każdej komórki organizacyjnej w zakresie realizacji projektu oraz spisany zakres czynności i odpowiedzialności na stanowiskach związanych z realizacją projektu wraz ze wskazaniem stanowisk/osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu.

Należy opisać także

- sposób finansowania komórek organizacyjnych zaangażowanych w realizację projektu.
- odpowiednie dokumenty potwierdzające powstanie wyodrębnionej struktury organizacyjnej,
- bieżący potencjał kadrowy (z podaniem liczby pracowników komórek zaangażowanych w realizację projektów i doświadczenia zawodowego pracowników),
- innych organizacji, na które realizacja projektu będzie oddziaływać,
- ewentualnych powiązań z innymi podmiotami.

Należy graficznie przedstawić strukturę organizacyjną beneficjenta, związaną z wdrażaniem projektu, z uwzględnieniem podziału kompetencji, współzależności, odpowiedzialności i struktury własności i/lub informacji o inwestorze zastępczym (w tym przewidziane koszty związane z powołaniem inwestora zastępczego i źródło ich pokrycia). Ponadto należy zdefiniować podmiot, który po zakończeniu inwestycji będzie zajmował się eksploatacją. Gdy beneficjent posiada doświadczenie we wdrażaniu projektów współfinansowanych ze środków europejskich o wartości i złożoności porównywalnej do projektu, o którego dofinansowanie wnioskuje w ramach XI priorytetu PO LiŚ należy to ująć – podać w skrócie m.in.: program w ramach którego realizowane jest zadanie, tytuł projektu, wartość, podmioty zaangażowane, stan realizacji inwestycji (przed podpisaniem umowy finansowej, w trakcie realizacji, zakończono realizację – jeśli projekt zakończono, to czy osiągnięto zakładane cele, rozliczono dotację – płatność końcowa?).

W niniejszej części studium należy zawrzeć również informacje o zrealizowanych przez beneficjenta projektach inwestycyjnych o wartości przekraczającej 1 mln zł oraz przedstawić ich krótką charakterystykę.

4.2. Prawna wykonalność inwestycji

Należy opisać kwestie prawne związane z realizacją projektu, w tym stan formalno-prawny nieruchomości, gruntów, dokumenty warunkujące wykonanie inwestycji, w tym m.in. decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, **aktualność dokumentacji technicznej i projektów biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawa** (w tym wynikające z nowelizacji przepisów techniczno-budowlanych i in.), pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, pozwolenia na budowę, itp.

Obowiązkowo powinny być opisane wszystkie dokumenty związane z inwestycją (wskazane przez IP jako obowiązkowe załączniki do wniosku) i wskazane numery załączników, w których się znajdują.

Należy opisać kwestie prawne związane z realizacją projektu. W części tej powinna znaleźć się odpowiedź na temat własności gruntu/obiektów – gdzie będzie realizowany projekt.

W punkcie tym można również podać informację na temat dostępności gruntu, infrastruktury technicznej itp.

4.3. Opis techniczny – stan aktualny przedmiotu projektu

Opis powinien obejmować określenie stanu budynków, budowli i innych przedmiotów projektu (np. zabytków ruchomych).

W przypadku projektów dotyczących infrastruktury (w tym obiektów zabytkowych) należy podać cechy fizyczne terenu i obiektów, w tym między innymi:

- powierzchnię terenu zabudowanego,
- liczbę i powierzchnię budynków związanych z realizacją projektu: kubaturę budynków (szczegółowy plan), pojemność obiektów, powierzchnię terenów niezabudowanych. Należy także dokonać oceny dotychczasowej funkcjonalności infrastruktury (w przypadku obiektów zabytkowych w oparciu o opinię właściwego konserwatora zabytków),
- w przypadku gdy dany projekt stanowi etap większego przedsięwzięcia należy podać najważniejsze informacje na temat innych etapów danego projektu. Należy opisać jak dany projekt powiązany jest z pozostałą infrastrukturą, która ma być wykonana w ramach większego projektu.

4.4. Zidentyfikowane problemy

Punkt ten powinien zawierać opis i analizę problemów, które dotyczą bezpośrednich i pośrednich beneficjentów projektu, w tym opis powiązań pomiędzy problemami. Zidentyfikowane problemy mają wynikać z analizy otoczenia projektu. Następnie należy przeprowadzić w tym punkcie selekcję tych problemów, które projekt ma rozwiązać lub przyczynić się do ich rozwiązania.

4.5. Ocena istniejącego systemu pod kątem zgodności z prawem polskim i UE

4.5.1. Polityka rządowa/regionalna

Punkt ten przedstawia makroekonomiczny kontekst projektu. Nawiązuje do dokumentów źródłowych/strategicznych związanych z planowanym projektem. Wszystkie dokumenty źródłowe powinny być dokładnie zidentyfikowane. Należy opisać możliwie wyczerpująco wszystkie aspekty związane z polityką krajową/regionalną w kontekście realizacji projektu.

Należy podać informację, w jaki sposób realizacja planowanego przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia celów zawartych w dokumentach przygotowywanych na szczeblu międzynarodowym, krajowym/resortowym, regionalnym, etc. zajmujących się zagadnieniem, którego dotyczy projekt.

Obowiązkowo należy przedstawić analizę zgodności projektu z celami oraz założeniami właściwego działania PO IiŚ oraz celami/priorytetami/założeniami następujących dokumentów o charakterze strategicznym:

- „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013” (NSRO),
- „Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015”,
- „Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013” i „Uzupełnieniem Narodowej Strategii Kultury na lata 2004-2020”,
- „Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego”,
- Komunikat Komisji EUROPA 2020. „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, w szczególności w odniesieniu do następujących Inicjatyw Flagowych UE:⁴
 - Unia Innowacji,
 - Europejska Agenda Cyfrowa,
 - Młodzież w drodze,
 - Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
 - Polityka przemysłowa w erze globalizacji,
 - Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia,
 - Europejski program walki z ubóstwem,
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów. „Komunikat dotyczący Europejskiej agendy kultury w dobie globalizacji świata”,
- Komunikat Komisji do parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. „Polityka regionalna jako czynnik przyczyniający się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii Europa 2020”,

Należy również odnieść się do planów regionalnych, powiatowych, gminnych. Należy wskazać czy zostały przygotowane odpowiednie dokumenty na szczeblu lokalnym oraz to, w jaki sposób dokumenty te przyczynią się do realizacji założeń właściwego dokumentu strategicznego. W przypadku braku takich dokumentów, należy uzasadnić, iż oddziaływanie wykraczające poza obszar województwa, w którym realizowany jest projekt.

4.5.2. Zgodność z politykami i prawem wspólnotowym

- **Polityka konkurencji (pomoc publiczna)**

W punkcie pomoc publiczna należy zamieścić następujące informacje:

Stan obecny:

- Czy wnioskodawca prowadzi działalność gospodarczą?

⁴ Wymagana jest zgodność projektu z co najmniej jedną Inicjatywą Flagową UE

- Jaki jest zakres prowadzonej działalności gospodarczej?
- Na jaki cel wnioskodawca przeznaczają środki z działalności gospodarczej?
- Czy projekt jest związany w jakikolwiek sposób z prowadzoną przez wnioskodawcę działalnością gospodarczą?

Stan przyszły (zakładany w wyniku realizacji projektu):

- Czy i w jakim zakresie po zakończeniu realizacji projektu w obiektach będących przedmiotem inwestycji będzie (zakłada się) prowadzona przez wnioskodawcę lub przez inne podmioty (np. w wyniku wynajmu powierzchni) działalność gospodarcza?
- Na co beneficjent będzie przekazywał przychody uzyskane po zakończeniu realizacji projektu – pochodzące z działalności gospodarczej realizowanej przez siebie lub inne podmioty?

Pojęcie działalności gospodarczej w tym przypadku powinno być rozumiane zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości – niezależnie od polskich uregulowań dotyczących działalności gospodarczej. Przez działalność gospodarczą należy rozumieć oferowanie, także przez podmioty publiczne, towarów i usług na rynku. Pojęcie to dotyczy zarówno działalności produkcyjnej, jak i dystrybucyjnej oraz usługowej. Prowadzenie działalności w celu osiągnięcia zysku jest istotnym elementem definicji działalności gospodarczej, niemniej nie jest to element niezbędny. Decydujące znaczenie dla określenia czy dana działalność jest działalnością gospodarczą jest określenie, czy dana działalność mogłaby (co do zasady) być prowadzona przez podmiot prywatny w celu osiągnięcia zysku.

Jako pomoc publiczną należy rozumieć transfer zasobów przypisywany władzy publicznej, o ile spełnione są łącznie następujące warunki:

- transfer ten skutkuje przysporzeniem na rzecz określonego podmiotu na warunkach korzystniejszych niż rynkowe,
- transfer ten jest selektywny – uprzywilejowuje określone podmioty lub wytwarzanie określonych dóbr,
- w efekcie tego transferu występuje lub może wystąpić zakłócenie konkurencji,
- transfer ten wpływa na wymianę gospodarczą między krajami członkowskimi.

Ocena wystąpienia w projekcie pomocy publicznej będzie dokonywana przez jednostkę oceniającą projekt.

W związku z tym, podmioty prowadzące działalność gospodarczą (które mogą realizować projekty dopuszczone we wszystkich obszarach wsparcia wskazanych w XI prioritycie PO IiŚ – w przypadku partnerstwa projektowego dotyczy wszystkich stron umowy partnerstwa), zobowiązane są do informowania Instytucji Pośredniczącej/Instytucji Wdrażającej, do której składają wniosek o zakresie i wysokości pomocy, którą otrzymały bądź otrzymują.

Wnioskodawca, który otrzymał bądź otrzymuje pomoc, zobowiązany jest przedstawić, na etapie składania wniosków (jako odrębnie podpisane załączniki do „Studium Wykonalności”):

- informację o otrzymanej pomocy publicznej innej niż pomoc *de minimis* (wzór formularza informacji jest załącznikiem do rozporządzenia z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie informacji o otrzymanej pomocy publicznej innej niż pomoc *de minimis* (Dz. U Nr 191, poz. 1960) bądź,
- jeżeli otrzymana pomoc spełnia kryteria pomocy *de minimis*, informację o pomocy *de minimis* otrzymanej w okresie trzech ostatnich lat, w tym zaświadczenie/a o pomocy publicznej uzyskane od podmiotów, które udzielały pomocy na rzecz wnioskodawcy - zgodnie ze wzorem wskazanym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* (Dz. U Nr 187, poz. 1930).

Uwaga:

W przypadku, gdy Wnioskodawca/Wnioskodawcy (w przypadku partnerstwa projektowego dotyczy wszystkich stron umowy partnerstwa) nie otrzymywał/nie otrzymuje pomocy udzielanej zgodnie z zasadami pomocy publicznej, należy to dokładnie zaznaczyć.

- **Udzielanie zamówień publicznych.**

W tej części Wnioskodawca powinien opisać wszystkie zamówienia publiczne przeprowadzone lub planowane do przeprowadzenia w ramach projektu oraz udowodnić ich zgodność z zapisami unijnego i polskiego prawa zamówień publicznych oraz właściwymi wytycznymi IZ.

Wnioskodawca zawierający umowy z wykonawcami, które nie są objęte zakresem stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, zobowiązany jest zawierać umowy w formie pisemnej oraz stosować tryb przetargu, o którym mowa w art. 70¹ – 70⁵ Kodeksu cywilnego, chyba że przepisy szczególne przewidują inny tryb i formę zawierania umowy, z uwzględnieniem następujących zasad:

- jawności - w szczególności rozumianej jako zamieszczenie ogłoszenia o przetargu (aukcji) w prasie, internecie lub siedzibie beneficjenta, w zależności od wartości i rodzaju zamówienia. Decyzję o zakresie upowszechnienia informacji o planowanym zawarciu umowy podejmuje beneficjent,
- niedyskryminacyjnego opisu przedmiotu zamówienia - w szczególności rozumianej jako zakaz zawierania w opisie postanowień mogących preferować konkretnych wykonawców oraz - w przypadku konieczności wskazania konkretnych znaków towarowych, patentów lub pochodzenia - obligatoryjne dopuszczenie rozwiązań równoważnych,
- równego dostępu dla podmiotów gospodarczych ze wszystkich państw członkowskich - w szczególności rozumianej jako zakaz stawiania wymagań powodujących dyskryminację względem wykonawców z innych państw członkowskich. Przykładowo zakazane są wymagania nakładające:
 - posiadanie przez wykonawcę doświadczenia w wykonywaniu zamówienia w Polsce,
 - posiadanie przez wykonawcę doświadczenia w realizacji zamówień współfinansowanych w ramach funduszy UE lub funduszy krajowych.

- **Równe traktowanie kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacja**

W tej części Wnioskodawca powinien opisać wpływ projektu na równouprawnienie kobiet i mężczyzn, ich równy udział w życiu społecznym i ekonomicznym oraz niedyskryminacji. Punkt ten oznacza, iż projekt powinien być zgodny z zasadą (zgodnie z Art. 16 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r.) równości mężczyzn i kobiet oraz uwzględniać problematykę płci na poszczególnych etapach jego wdrażania. Projekt na poszczególnych etapach realizacji zadania (w szczególności chodzi o dostęp do produktów/usług powstałych w wyniku jego realizacji) w żaden sposób nie powinien dyskryminować ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

5. Analiza popytu

5.1. Zdefiniowanie obszaru objętego analizą popytu

Należy zidentyfikować odbiorców projektu (beneficjentów końcowych projektu). Ważne jest także określenie potrzeb kulturalnych/edukacyjnych odbiorców projektu.

Analiza musi być oparta o obiektywne dane zewnętrzne (np. publikacje GUS, dane jednostek samorządu terytorialnego itp.). Konieczne jest podanie źródła danych.

5.2. Bieżący i przyszły popyt zgłaszany na produkty/usługi objęte projektem

5.2.1. Bieżący popyt

Należy określić rynek na jakim realizowany jest projekt – jego potencjał i strukturę, w tym także powinno się podać ilu ludzi z danego rynku (beneficjentów końcowych projektu) zgłasza zapotrzebowanie na produkty/usługi oferowane przez zrealizowany projekt. Innymi słowy chodzi o określenie jakie jest zainteresowanie w chwili obecnej korzystaniem z rezultatów (w tym zakładanych produktów/usług), jakie przyniesie projekt (jakie oferowane będą przez zrealizowany projekt). Analiza powinna zostać poparta aktualnymi i wiarygodnymi badaniami, bądź odpowiednimi danymi statystycznymi wraz z podaniem ich źródła.

5.2.2. Przyszły popyt

Należy przedstawić realne prognozy (gdy istnieją – potwierdzone wykonaniem konkretnych badań, dostępnymi danymi statystycznymi, itp.) określające przyszłe zainteresowanie produktami/usługami oferowanymi przez zrealizowany projekt, obejmujące:

- liczbę nowych odbiorców,
- opis grup docelowych;
- zmiany jakościowe w zakresie oferowanych usług oraz

- zmiany ilościowe oparte na ekonomicznie akceptowalnych cenach za usługi po odpowiednim uwzględnieniu cenowej i dochodowej elastyczności popytu – analizę zdolności odbiorców projektu do ponoszenia określonych opłat za oferowane usługi (w szczególności dotyczy projektów związanych z budową nowej infrastruktury kultury).

Powinno się także określić wskaźnik użytkowania po zakończeniu realizacji projektu i stopień wzrostu popytu. Analiza powinna zostać potwierdzona wykonaniem konkretnych badań określających zapotrzebowanie na dany projekt (ankiety lub inny rodzaj badań).

5.3. Program kulturowy/oferta edukacyjna

Cel kulturalny jest ściśle związany z działaniami realizowanymi w ramach priorytetu, w związku z tym Beneficjent musi przedstawić program kulturowy/ofertę edukacyjną powiązanych bezpośrednio z wnioskowaną inwestycją, wraz ze wskazaniem grup docelowych.

Program kulturowy (dotyczy projektów realizowanych w ramach działań 11.1 i 11.2, ewentualnie 11.3)

W punkcie tym należy wskazać:

- 1) dotychczasową działalność beneficjenta: potencjał instytucjonalny oraz efektywność dotychczasowych działań kulturalnych/artystycznych/edukacyjnych, w tym osiągnięcia kadry,
- 2) program kulturowy/artystyczny/edukacji kulturalnej bezpośrednio związany z projektem,
- 3) przedsięwzięcia kulturalne planowane w przyszłości, zarówno w związku z projektem, jak i poza nim,
- 4) ewentualny wzrost liczby odbiorców usług kulturalnych,
- 5) gdy projekt zakłada wzrost zatrudnienia – proces przygotowania i zaangażowania kadry, sposób i harmonogram rekrutacji.

Oferta edukacyjna (dotyczy projektów realizowanych w ramach działania 11.3)

W punkcie tym należy wskazać: dotychczasową działalność beneficjenta: potencjał instytucjonalny oraz efektywność dotychczasowych działań, w tym osiągnięcia kadry oraz uczniów/studentów.

Dodatkowo należy opisać i uzasadnić (w elementach, które dotyczą danego projektu):

- 1) zwiększenie powszechnego dostępu do szkolnictwa artystycznego, w tym proces wyrównywania szans edukacyjnych;
- 2) poszerzenie działalności szkoły/uczelni artystycznej poprzez stworzenie nowej, związanej z przedsięwzięciem oferty edukacyjnej (program edukacyjny), badawczo-rozwojowej, będącej odpowiedzią na zapotrzebowania rynku (w tym rynku pracy; nowe kierunki studiów – dotyczy uczelni artystycznych, wzrost liczby uczniów i studentów);

- 3) dostosowanie nowej/poszerzonej działalności szkoły/uczelni artystycznej do specyfiki regionu (regionów) na obszarze którego realizowany jest projekt;
- 4) nawiązanie/poszerzenie współpracy szkoły/uczelni artystycznej z innymi typami podmiotów (np. szkołami/uczelniami nieartystycznymi, jednostkami badawczo-naukowymi, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacyjnymi pozarządowymi, biznesem) – jakiego zakresu działań to dotyczy i jaki ma bezpośredni związek z projektem?
- 5) gdy projekt zakłada wzrost zatrudnienia – proces przygotowania i zaangażowania kadry (głównie nauczycielskiej/akademickiej), sposób i harmonogram rekrutacji.

Należy również zawrzeć opis działalności prowadzonej przez Wnioskodawcę w ciągu ostatnich dwóch lat – wyłącznie w odniesieniu do prowadzonej działalności kulturalnej oraz (gdy dotyczy) krótką informację o zrealizowanych projektach inwestycyjnych w zakresie zbliżonym do zadania którego dotyczy projekt.

W punkcie tym należy opisać ponadto:

- zakres oddziaływania programu kulturowego/oferty edukacyjnej
- charakter programu kulturowego/oferty edukacyjnej (czy projekt ma unikalny charakter),
- czy zaproponowany program/oferta jest unikalny w skali kraju/regionu, czy będą zastosowane przy jego wdrażaniu innowacyjne rozwiązania organizacyjne, techniczne i technologiczne
- zdolność organizacyjną beneficjenta do wdrożenia programu kulturowego/oferty edukacyjnej.

6. Definiowanie ostatecznego zakresu przedsięwzięcia

6.1 Analiza potrzeb inwestycyjnych

6.1.1. Opis braków i potrzeb inwestycyjnych

Należy zawrzeć opis braków i potrzeb inwestycyjnych w odniesieniu do planowanego projektu oraz określić wszelkie potrzeby co do dalszego jego rozwoju.

6.1.2. Identyfikacja niezbędnych działań dla zniwelowania zidentyfikowanych braków i wypełnienia potrzeb systemu

Podpunkt dotyczy określenia tzw. Zakresu Niezbędnych Inwestycji.

W przypadku tworzenia nowych elementów infrastruktury należy określić dotychczasowy sposób zaspakajania danej usługi. Należy opisać wszelkie utrudnienia z tego wynikające, a także stopień jego zaspokojenia (lub jego brak) w zakresie analizowanych usług. W przypadku modernizacji istniejących elementów infrastruktury należy podać opis stanu

technicznego obiektu. Dodatkowo analiza techniczna/technologiczna może zostać poszerzona o opis rozwiązań, które są innowacyjne w dziedzinie, jaką realizuje przedmiotowy projekt.

6.2. Analiza opcji technicznych

6.2.1. Metodyka analizy

Na wstępie należy podać zakres analizy. W wyniku identyfikacji wariantów alternatywnych zdefiniować należy:

- 1) wariant bezinwestycyjny („nie robić nic” i/lub „zaniechanie inwestycji”),
- 2) wariant „minimum” (podejmujemy działania minimalne, „prowizoryczne”, odpowiadające na potrzeby chwili),
- 3) warianty inwestycyjne („zrobić coś”) – co najmniej dwa.

Wymóg sporządzania alternatywnych wariantów inwestycyjnych (pkt 3) nie dotyczy projektów z zakresu renowacji obiektów zabytkowych w ramach działania 11.1.

Uwaga: Cel wariantu inwestycyjnego jest tożsamy z celem projektu. Wariant bezinwestycyjny i minimum stanowią warianty bazowe, definiowane w celu porównania z nimi każdego ze zidentyfikowanych wariantów inwestycji (tzw. porównania „z inwestycją” i „bez inwestycji”).

6.2.2. Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, technologiczne i organizacyjne

Niezbędnym elementem Studium Wykonalności jest prezentacja alternatywnych wariantów realizacji inwestycji. Głównym celem identyfikowania alternatywnych rozwiązań jest zapewnienie możliwości dokonania wyboru najlepszego z dostępnych wariantów realizacji inwestycji. W tym celu niezbędne jest zidentyfikowanie wszystkich możliwych, rozsądnych wariantów realizacji projektu, różniących się sposobem dojścia do osiągnięcia założonego celu głównego projektu między innymi poprzez zmianę zakresu projektu, zmianę działań, możliwe warianty układu strukturalnego lub rozplanowania infrastruktury, wykorzystania możliwych alternatywnych (w tym nowoczesnych) technologii⁵, struktury zarządzania.⁶ Należy określić również, jakie byłyby efekty zaniechania inwestycji.

Należy wziąć pod uwagę:

- alternatywne rozwiązania technologiczne i lokalizacyjne inwestycji,
- alternatywne rozwiązania organizacyjne prowadzenia inwestycji i jej eksploatacji,
- wstępne szacunki kosztów dla rozważanych alternatywnych rozwiązań, w tym także koszty zewnętrzne nie ponoszone przez beneficjenta.

⁵ W przypadku projektów realizowanych w ramach działania 11.1 – przywrócenia stanu pierwotnego lub renowacji obiektów zabytkowych.

⁶ Dodatkowo np. w przypadku budowy/rozbudowy infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego należy przeanalizować inne położenie geograficzne obiektu, inną wielkość obiektu, ilość widzów/uczniów/studentów, wybór alternatywnych infrastruktur.

6.2.3. Wstępna selekcja wariantów realizacji inwestycji

Proponuje się przeprowadzenie następujących kroków:

Należy przeprowadzić wstępną selekcję wariantów realizacji inwestycji. W tym celu proponuje się wykorzystanie kryteriów:

- ekonomicznych i finansowych (np. dostosowanie parametrów inwestycji do prognozowanego popytu, dopasowanie rozwiązań technologicznych do potrzeb w aspekcie optymalnych propozycji kosztowych),
- prawno-administracyjnych (możliwości zrealizowania inwestycji),
- innowacyjność (w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii, rozwój społeczeństwa informacyjnego),
- funkcjonalność rozwiązania, w tym lokalizacji i otwartego dostępu (m.in. istniejąca infrastruktura dojazdowa i towarzysząca (gastronomiczna, hotelowa), równość szans kobiet i mężczyzn, przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- ładu przestrzennego – wartości architektoniczne, urbanistyczne i estetyka proponowanego rozwiązania (dostosowanie parametrów technicznych inwestycji do istniejących elementów infrastruktury, w tym infrastruktury zabytkowej), a także wpływu na środowisko.

6.3. Wskazanie ostatecznego zakresu przedsięwzięcia (wskaźniki produktu)

Należy przedstawić jak najbardziej szczegółowy na danym etapie aplikowania opis planowanej inwestycji wraz z opisem przyjętej koncepcji technicznej i technologicznej.

Opis musi zawierać informacje na temat powierzchni całkowitej i użytkowej budynku oraz jej struktury, z uwzględnieniem powierzchni przeznaczonych na cele o charakterze komercyjnym.

W punkcie tym należy zawrzeć i ocenić cechy wybranej technologii poprzez jej opis i charakterystykę, opis wymagań infrastrukturalnych, rozwiązania konstrukcyjne realizacji projektu, zapotrzebowanie na materiały i media podczas eksploatacji.

Analiza ta powinna wykazać, że zaproponowane rozwiązanie jest:

- wykonalne pod względem technicznym/technologicznym,
- zgodne z najlepszą znaną praktyką w danej dziedzinie (należy uzasadnić najlepszą dostępną technologię i to, dlaczego ta technologia została wybrana),
- optymalne pod względem zaspokojenia popytu ze strony użytkowników – przedstawia optymalny stosunek jakości do ceny.

Dodatkowo (gdy dotyczy) należy opisać i uzasadnić wykorzystanie w projekcie technik (technologii) multimedialnych i ICT (w zależności od typu projektu).

Studium Wykonalności powinno odnosić się do wymogów specyficznych dla systemów teleinformatycznych, zamieszczonych w aktach prawnych, przyjętych normach i standardach, zaleceniach krajowych i międzynarodowych oraz zobowiązaniach wynikających z członkostwa Polski w UE i organizacjach międzynarodowych. Wymogi te dotyczą w szczególności:

- a) kwestii bezpieczeństwa transmisji, przetwarzania oraz przechowywania danych (zgodnie z ustawami o ochronie danych osobowych, ustawie o podpisie elektronicznym),
- b) wymogów formalnych w zakresie usług teleinformatycznych.

Ponadto należy wykazać zgodność z ogólnymi wytycznymi dotyczącymi zachowania neutralności technologicznej oraz swobodnego dostępu zainteresowanych stron do zbudowanej z publicznych środków infrastruktury. W dziedzinie rozwijającej się tak szybko jak teleinformatyka niezbędne jest też przeanalizowanie trwałości technologicznej proponowanych rozwiązań, a więc uwzględnienie szybkiego starzenia się ekonomicznego urządzeń i oprogramowania, a co za tym idzie wyboru rozwiązań zapewniających funkcjonowanie co najmniej w przyjętych dla poszczególnych typów zadań okresach referencyjnych.

W tej części studium należy opisać efektywność energetyczną proponowanych w projekcie rozwiązań technicznych lub brak wpływu realizowanego przedsięwzięcia na efektywność energetyczną. W szczególności należy tu opisać rozwiązania mające na celu minimalizację zużycia energii, wzrost efektywności energetycznej, użycie energii ze źródeł odnawialnych, działania redukujące i kompensacyjne, jak również promocję niskowęglowych rozwiązań.

Na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze rozwiązanie spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań umożliwiających osiągnięcie celu.

Dalszej analizie w „Studium Wykonalności” poddany zostaje jedynie ten wariant, który został uznany za najkorzystniejszy w świetle przyjętych kryteriów:

- analiza powinna być oparta na szacunkach najlepszej wiedzy i doświadczeniach beneficjenta i ekspertów współpracujących oraz zostać pogłębiona na podstawie dostępnych szczegółowych danych (m.in. kosztorysów, dokumentacji projektowej).

7. Analiza oddziaływania na środowisko

Należy opisać przebieg procedury przeprowadzonej w celu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz uzyskaną w jej wyniku dokumentację stanowiącą załącznik do wniosku o dofinansowanie (w szczególności: wniosek do właściwego organu o wydanie decyzji środowiskowej, postanowienie organu odnośnie konieczności

przeprowadzania postępowania OOŚ, raport OOŚ, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach). Gdy Ocena Oddziaływania na Środowisko (OOŚ) jest wymagana w poniższym rozdziale powinno się znaleźć streszczenie Raportu OOŚ.

W niniejszym rozdziale należy opisać również przebieg procedury oceny w sprawie oddziaływania projektu na obszary Natura 2000 (jeśli dotyczy).

Gdy Ocena Oddziaływania na Środowiska (OOŚ) nie jest wymagana należy podać stosowne uzasadnienie oraz zawrzeć w poniższym rozdziale krótkie określenie wpływu przedsięwzięcia na środowisko – informacje odnośnie tego, czy projekt może spowodować:

- zagrożenia dla środowiska w fazie budowy,
- zagrożenia dla środowiska w fazie eksploatacji projektu.

Beneficjent jest zobligowany do wykazania w dokumentacji z OOŚ zastosowania rozwiązań wynikających z prawa europejskiego (Dyrektywa 2002/91/WE Parlamentu Europejskiego w sprawie charakteryzacji energetycznej budynków). Wymóg dotyczy projektów realizowanych w ramach działań 11.2 i 11.3. Dla działania 11.1 – jedynie dla adaptacji obiektów zabytkowych na potrzeby instytucji kultury.

8. Plan wdrożenia i funkcjonowania projektu

8.1. Harmonogram realizacji (w tym zamówienia publiczne)

W SW należy bardzo dokładnie określić harmonogram realizacji projektu w rozbiciu co najmniej kwartalnym w podziale na poszczególne etapy realizacji zadania i wyszczególniając kategorie kosztów.

Proponuje się także ujęcie dodatkowych etapów, takich jak (gdy dotyczy): rozpoczęcie robót budowlanych, stan surowy zamknięty, stan wykończeniowo-wyposażeniowy, oddanie inwestycji do użytkowania – w rozbiciu co najmniej półrocznym.

Do przygotowania harmonogramu realizacji projektu zaleca się stosowanie metody PERT (*Programm Evaluation and Review Technique*).

Harmonogram należy przedstawić również w postaci graficznej za pomocą wykresu Gantta.

8.2. Plan finansowania

Plan finansowania (preliminarz) musi być spójny z harmonogramem realizacji projektu, wnioskiem aplikacyjnym, a także zawierającą kwoty netto i brutto tabelą scalającą kosztorysy inwestorskie i wykonany nie wcześniej niż 6 miesięcy przed datą złożenia wniosku.

Powinien ujmować:

- podział na okresy czasu (zgodnie z harmonogramem),

- źródła finansowania: EFRR, budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego, środki prywatne, inne (jakie?),
- wartości brutto i netto,
- koszty kwalifikowalne i niekwalifikowane.

Beneficjent musi zawrzeć w SW informację o dostępności środków na realizację projektu w wysokości równej szacowanym kosztom współfinansowania krajowego (koszty kwalifikowalne i niekwalifikowalne). Należy dokładnie opisać źródła pozyskania tych środków, a także wskazać odpowiednie dokumenty potwierdzające ich zagwarantowanie.

UWAGA: przy określaniu kosztów kwalifikowanych należy brać pod uwagę obowiązujące *Wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w projektach współfinansowanych w ramach PO IiŚ*, a także cel projektu, opis kwalifikujących się do wsparcia typów projektu oraz klasyfikację wydatków strukturalnych (kategorie interwencji: 11.1 – 58, 11.2 – 59, 11.3 – 75). Nie wszystkie koszty kwalifikowane w ramach EFRR są kwalifikowane w ramach XI priorytetu PO IiŚ.

Plan finansowania musi być szczegółowy, wynikać i być spójnym ze sporządzonymi kosztorysami.

Szacunek kosztów musi być oparty na rzetelnej i uznanej metodologii kalkulacji szczegółowo opisanej w SW.

8.3. Ocena długoterminowej trwałości finansowo-instytucjonalnej projektu

W podpunkcie tym powinna znaleźć się informacja na temat posiadanych przez jednostkę prowadzącą niezbędnych zasobów (w tym kadrowych i finansowych) do prawidłowego utrzymania i eksploatacji projektu (przedmiotu projektu) przez okres 5 lat po zakończeniu realizacji inwestycji (w tym zobowiązania wynikające z umowy partnerstwa). Należy odpowiedzieć na pytania: Czy beneficjent posiada zdolność organizacyjną i finansową do utrzymania projektu? Kto będzie zarządzał projektem w ciągu co najmniej 5 lat od chwili zakończenia realizacji projektu i w jaki sposób będzie odbywać się finansowanie?

W podpunkcie należy opisać (wraz z podaniem, a w przypadku gdy są – załączeniem odpowiednich dokumentów uwierzytelniających opisany stan rzeczy):

- kto i w jaki sposób będzie zarządzał majątkiem, który powstanie w wyniku realizacji projektu (w ciągu co najmniej 5 lat od chwili zakończenia realizacji projektu),
- kto będzie odpowiedzialny za utrzymanie i eksploatację inwestycji,
- zakładany sposób finansowania projektu oraz Wnioskodawcy (Wnioskodawców w przypadku partnerstwa projektowego) przez okres 5 lat po zakończeniu realizacji projektu (należy podać szacowane koszty działalności będącej przedmiotem projektu

oraz podać informacje o planowanych źródłach ich finansowania z podaniem wartości każdego ze źródeł) zgodnie ze wzorem ukazanym w załączniku nr 2 Wytycznych,

- kto będzie właścicielem infrastruktury powstałej w wyniku realizacji projektu.

Należy przedstawić koszty utrzymania instytucji/obiektu w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku i szacowane roczne koszty utrzymania instytucji/obiektu objętego projektem po zakończeniu jego realizacji, ze wskazaniem planowanych źródeł ich finansowania z uwzględnieniem :

- środków planowanych do przekazania przez MKiDN
- środków z budżetu odpowiedniej jednostki samorządu terytorialnego
- środków własnych wypracowanych przez instytucję (ze wskazaniem rodzaju działalności generującej dochody, np. sprzedaż biletów, wynajem sal, wynajem przestrzeni biurowych, itp.)
- innych planowanych źródeł dochodów.

8.4. Promocja i informacja

Punkt ten powinien zawierać informacje na temat jawności i publicznej świadomości dotyczącej realizacji działań finansowanych przy udziale Funduszy Strukturalnych UE 2007-2013 (EFRR):

- Unia Europejska przyznaje dotacje pod warunkiem, że fakt ich uzyskania będzie odpowiednio promowany,
- niewłaściwe stosowanie zasad promocji i informacji lub ich niestosowanie może być powodem odebrania dotacji lub konieczności jej zwrotu,
- działania promocyjno-informacyjne są jednym z przedmiotów kontroli,
- promocja (wizualizacja – stosowanie odpowiednich znaków graficznych) jest obowiązkowym elementem przy prowadzonych postępowaniach przetargowych.

Celem działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych przez beneficjentów jest zwiększenie świadomości opinii publicznej na temat udziału środków Unii Europejskiej w projektach realizowanych w ramach POIiŚ. Ponadto - zwiększenie poziomu wiedzy opinii publicznej na temat celów i korzyści wynikających z realizacji projektów w ramach POIiŚ istotnych dla konkurencyjności kraju i regionów.

Wszyscy beneficjenci uzyskujący wsparcie z funduszy strukturalnych są zobowiązani do stosowania odpowiednich środków informowania i promocji w zależności od charakteru realizowanego projektu.

Należy określić:

- cel jaki ma być osiągnięty,
- grupy docelowe do jakich planowane działania promocyjne będą skierowane,
- metody realizacji działań promocyjno-informacyjnych,
- wskazać jednostkę odpowiedzialną za ich realizację,

- podać szacowany budżet i źródło finansowania.

Należy wyodrębnić i opisać planowane w projekcie:

- działania obowiązkowe

- pozostałe, w tym rekomendowane w Zasadach promocji projektów dla beneficjentów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Instrumentami promocji są m.in.:

- tablice informacyjne zamontowane w momencie rozpoczęcia realizacji projektu (dotyczy projektów inwestycyjnych),
- stałe tablice pamiątkowe (zastępują tablice informacyjne po zakończeniu prac inwestycyjnych),
- tabliczki i naklejki informacyjne,
- oznaczenia dokumentów..

Zalecane jest także umieszczenie stosownych informacji o realizowanym projekcie na stronach internetowych beneficjenta i w innych mediach, organizowanie dodatkowych akcji promocyjnych związanych z ważnymi etapami realizacji projektów, np.: inauguracją rozpoczęcia realizacji projektu, momentem położenia kamienia węgielnego pod budowę, wiecha, oddanie obiektu do użytkowania, itp. Wszystkie te wydarzenia powinny zostać podane do wiadomości możliwie najszerszemu kręgowi osób za pomocą np.:

- konferencji prasowej,
- notatki prasowej,
- obecności mediów,
- informacji zamieszczonej w Internecie.

Przy promocji należy zwrócić uwagę, aby była to rzeczywista promocja programu, priorytetu, działania i projektu (**nie beneficjenta!**), a koszty ujęte do dofinansowania z EFRR były kwalifikowalne.

Opracowując ten rozdział należy korzystać z wytycznych dotyczących *Informacji i promocji dla okresu programowania 2007-2013*, w tym m.in.:

- *Zasad promocji projektów dla beneficjentów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013* oraz Załącznika 1 - *Zasad stosowania znaku, budowania ciągu znaków oraz projektowania tablic i naklejek w promocji projektów POIiŚ*,
- *Załącznika do Strategii komunikacji: Księga identyfikacji wizualnej NSS*.

Przedstawione działania promocyjne muszą mieć swoje odzwierciedlenie w harmonogramie realizacji projektu oraz w kosztach.

Ponadto należy uzasadnić ww. propozycje wydatków z punktu widzenia zasady efektywności - uznania za kwalifikowane jedynie wydatków efektywnych, tj. zapewniający osiągnięcie najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach, a także

biorąc pod uwagę przepisy PZP, K.c. i in. związane ze specyfiką ponoszonych wydatków, w tym w zakresie rozeznania rynku i procedur zawierania umów.

9. Analiza finansowa

Celem analizy finansowej jest wykazanie, iż zapewnione środki finansowe będą wystarczające dla sfinansowania kosztów projektu w okresie jego realizacji, a następnie eksploatacji oraz wykazanie, że beneficjent posiada środki na sfinansowanie wkładu własnego na realizację projektu. Analiza ma na celu obliczenie finansowych wskaźników efektywności

w oparciu o dane na temat prognozowanych przepływów pieniężnych w ramach projektu. W tym celu należy określić:

1. Poziom środków finansowych niezbędnych do zrealizowania projektu, w tym:
 - poziom środków własnych beneficjenta,
 - poziom ewentualnego finansowania zewnętrznego oraz
 - poziom maksymalnego możliwego do uzyskania dofinansowania projektu z EFRR.
2. Wartość wskaźników efektywności finansowej projektu.

Etapy przeprowadzania analizy finansowej:

1. Określenie założeń dla analizy finansowej i zestawienie przepływów pieniężnych projektu, w tym podanie finansowej stopy dyskontowej (podana przez Instytucję Zarządzającą), zdyskontowanych i niezdykontowanych całkowitych kosztów inwestycji, wydatków kwalifikowalnych oraz obliczenie wartości rezydualnej, zdyskontowanych przychodów, zdyskontowanych kosztów operacyjnych oraz zdyskontowanych przychodów netto⁷.

Wartość rezydualna nie powinna być niższa od wartości netto aktywów projektu dofinansowanego z funduszy UE i związanych z nim inwestycji odtworzeniowych na koniec ostatniego roku okresu odniesienia przyjętego do analizy i na ogół obliczana jest jako bieżąca wartość wszystkich przychodów netto (dochodów), jakie projekt wygeneruje po zakończeniu przyjętego okresu odniesienia.

2. Ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu (dokonuje się na podstawie przepływów pieniężnych określonych przy zastosowaniu metody analizy przepływów przyrostowych) – dokonanie oceny finansowej rentowności inwestycji:⁸
 - FNPV/C – finansowa bieżąca wartość netto inwestycji jest sumą zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto generowanych przez projekt,
 - FRR/C – finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji określająca zwrot projektu,

⁷ Podawane ceny towarów i usług powinny być cenami netto, tj. z wyłączeniem VAT w przypadku, gdy beneficjent jest jego płatnikiem. W przeciwnym razie, gdy podatek VAT nie podlega zwrotowi, powinien zostać uwzględniony w cenach.

⁸ Z dofinansowaniem z EFRR i bez dofinansowania z EFRR.

- FNPV/K – finansowa bieżąca wartość netto kapitału,
 - FRR/K – finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z kapitału.
3. Określenie rzeczywistego (właściwego) poziomu dofinansowania projektu z EFRR (założenie, że maksymalny poziom dotacji UE wynosi 85% kosztów kwalifikowalnych) przy zastosowaniu metody „luki w finansowaniu” („luka finansowej”) zgodnie *Wytycznymi w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód*,⁹. Luka finansowa stanowi tę część zdyskontowanego kosztu pierwotnej inwestycji, która nie jest pokryta zdyskontowanym przychodem netto z projektu. Metoda obliczania luki finansowej została przedstawiona w załączniku 1 niniejszych wytycznych.

Metodę luki w finansowaniu dla projektów generujących dochód stosuje się jeżeli:

- **wsparcie nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 TWE,**
 - **wartość bieżąca przepływów pieniężnych netto generowanych w ramach projektu jest dodatnia.**
4. Analiza finansowej trwałości projektu, która polega na wykazaniu, że zasoby finansowe na realizację analizowanego projektu zostały zapewnione i są one wystarczające do sfinansowania kosztów projektu podczas jego realizacji, a następnie eksploatacji:
- analiza zasobów finansowych (należy bezspornie wykazać, iż założone źródła finansowania projektu wystarczą na pokrycie wszystkich wydatków dotyczących projektu zarówno w okresie jego realizacji, jak i eksploatacji);¹⁰
 - analiza sytuacji finansowej beneficjenta (w przypadku gdy przedmiotem analizy jest partnerstwo projektowe, opis sytuacji finansowej należy przedstawić dla wszystkich

⁹ Artykuł 55 ust. 2 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. utrzymuje metodę luki w finansowaniu, jako podstawę obliczania dotacji UE dla wszystkich projektów (nie tylko dużych) generujących dochody (dochód – oczekiwany dochód z inwestycji w formie ceny lub opłaty; projekt generujący dochód – wszelkie operacje obejmujące inwestycję w infrastrukturę (szeroko pojętą), korzystanie z której podlega opłatom ponoszonym bezpośrednio przez korzystających oraz wszelkie operacje pociągające za sobą sprzedaż gruntu lub budynków lub dzierżawę gruntu lub najem budynków, lub wszelkie inne odpłatne świadczenie usług), przewidując że wydatki kwalifikowalne nie mogą przekraczać bieżącej wartości kosztu inwestycji pomniejszonej o bieżącą wartość dochodu netto z inwestycji w okresie odniesienia właściwym dla danej kategorii inwestycji.

Artykuł 55 Rozp. 1083/2006 ma zastosowanie także do operacji, które generują dochód netto z opłat uiszczanych bezpośrednio przez korzystających. Przepis ten nie ma zastosowania w następujących przypadkach:

1. Projekty, które nie generują dochodu (np. za korzystanie z których nie trzeba płacić).
2. Projekty, których przychody nie pokrywają w pełni kosztów operacyjnych.
3. Projekty podlegające zasadom pomocy publicznej – art. 55 ust. 6. Rozp. 1083/2006

Co do zasady, przy wszystkich projektach, które mogą być przedmiotem analizy kosztów i korzyści powinno być możliwe oszacowanie ewentualnych spodziewanych dochodów, zgodnie z art. 55 ust. 2. W przypadku, gdy oszacowanie przyszłych dochodów okaże się trudne, należy zwrócić szczególną uwagę na analizę wrażliwości i ryzyka.

¹⁰ Analizując finansową trwałość projektu należy wziąć pod uwagę wszystkie źródła jego finansowania, z uwzględnieniem tych, które stanowią płatności transferowe (np. dotacje ogólne z budżetu państwa).

podmiotów zaangażowanych w partnerstwie projektowym, jednakże udokumentowanie sytuacji finansowej dotyczy jedynie podmiotu będącego beneficjentem wniosku – Lidera projektu),

- określenie źródeł finansowania projektu łącznie z kwotami biorąc pod uwagę zasady zarządzania finansowego funduszy strukturalnych, w tym zasadę refundacji – należy pokazać płynność finansową projektu.

Obliczenia wskaźników należy wykonać w cenach stałych przy stopie dyskonta określonej na poziomie **5%** dla okresu referencyjnego przyjętego jako **20 lat**.

Dla pierwszych 5 lat prognozy przepływów / projekcji finansowej, należy korzystać z prognoz, które będą zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (do momentu zamieszczenia na stronie internetowej MRR powyższych prognoz, wnioskodawcy powinni korzystać z danych makroekonomicznych podanych w opracowaniu „Prognoza makroekonomiczna na lata 2005-2020 (DAE, MGIP)” zamieszczonym na stronie internetowej <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/informator/npr2/prognozy.htm>, przy czym podane w tym dokumencie dane należy przyjąć jako scenariusz podstawowy). Dla pozostałego okresu analizy należy stosować wartości, jak z ostatniego roku ww. prognoz.

Rezerwa inwestycyjna na poziomie 10% wartości realizacji inwestycji jest uwzględniana przy szacowaniu kosztów, ale nie uwzględniana przy wyliczaniu luki finansowej.

Uwaga: Wszelkie wyliczenia powinny być poparte odpowiednimi komentarzami objaśniającymi przyjęte założenia kalkulacyjne, a także wskazujące źródła (tabele, numery stron, nazwy podrozdziałów) zawierające wyliczenia pośrednie. W podsumowaniu rozdziału należy przedstawić i skomentować wyniki.

10. Analiza ekonomiczna (Analiza kosztów i korzyści)

Celem analizy ekonomicznej jest ocena oczekiwanego wpływu projektu na obszar społeczno-gospodarczy, na który oddziaływać będzie projekt w okresie realizacji oraz po jej zakończeniu. Za pomocą analizy ekonomicznej dąży się do sprawdzenia czy inwestycja jest uzasadniona z punktu widzenia całej społeczności.

Analiza kosztów i korzyści powinna uwzględniać zarówno korzyści płynące dla obywateli, jak również kwantyfikację efektów społeczno-ekonomicznych realizacji projektu. Analiza ta podsumowuje koszty i korzyści wynikające z realizacji projektu, uwzględniając wpływ projektu na stosunki ekonomiczne, społeczne i gospodarcze.

Podstawą do przeprowadzenia analizy ekonomicznej są przepływy środków pieniężnych określone w analizie finansowej. Przy określaniu ekonomicznych wskaźników efektywności należy jednak dokonać niezbędnych korekt dotyczących:

- efektów fiskalnych (transferów),
- efektów zewnętrznych.
- przekształceń z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe.

Korekty fiskalne polegają na skorygowaniu następujących pozycji:

- a) odliczeniu podatków pośrednich od cen nakładów i produktów (np. podatku VAT, który w analizie finansowej jest uwzględniany w cenach, pod warunkiem, że nie podlega zwrotowi);
- b) odliczeniu subwencji i wpłat, mających charakter wyłącznie przekazu pieniężnego – tzw. „czyste” płatności transferowe na rzecz osób fizycznych (np. płatności z tytułu ubezpieczeń społecznych),
- c) doliczeniu do cen nakładów objętych analizą podatków bezpośrednich,
- d) uwzględnieniu w cenie tych konkretnych podatków pośrednich / subwencji / dotacji, które mają za zadanie zmienić efekty zewnętrzne. Jednakże należy pamiętać, aby w trakcie analizy nie liczyć ich podwójnie (przykładowo jako podatek włączony do danej ceny oraz jako szacunkowy zewnętrzny koszt środowiskowy).

Korekta dotycząca efektów zewnętrznych ma na celu ustalenie wartości negatywnych i pozytywnych skutków projektu (odpowiednio kosztów i korzyści zewnętrznych). Ponieważ efekty zewnętrzne, z samej definicji, następują bez pieniężnego przepływu, nie są one uwzględnione w analizie finansowej, w związku z czym muszą zostać oszacowane i wycenione. W przypadku, gdy wyrażenie ich za pomocą wartości pieniężnych jest niemożliwe, należy kwantyfikować je w kategoriach materialnych w celu dokonania oceny jakościowej. Należy wówczas wyraźnie zaznaczyć, że nie zostały one ujęte przy obliczaniu wskaźników analizy ekonomicznej.

Przekształcenie z cen rynkowych w ceny rozrachunkowe (ukryte) ma na celu uwzględnienie czynników mogących oderwać ceny od równowagi konkurencyjnej (tj. skutecznego rynku), takich jak: niedoskonałości rynku, monopole, bariery handlowe, regulacje w zakresie prawa pracy, niepełna informacja, itp. W tego typu przypadkach obserwowane ceny rynkowe (tj. finansowe) powinny zostać przeliczone za pomocą współczynników przeliczeniowych, tzw. czynników konwersji na ceny rozrachunkowe tak, aby nie miały charakteru mylącego i odzwierciedlały koszt alternatywny wkładu w projekt oraz gotowość klienta do zapłaty za produkt końcowy.

Dla wyliczania wskaźników analizy ekonomicznej zaleca się stosowanie społecznej stopy dyskontowej na poziomie **5,5%** oraz okresu odniesienia **20 lat**, w oparciu o które przeprowadzono analizę finansową.

W celu dokonania oceny ekonomicznej projektu należy posłużyć się następującymi ekonomicznymi wskaźnikami efektywności:

- a) ekonomiczną wartością bieżącą netto (ENPV), która powinna być większa od zera;
- b) ekonomiczną stopą zwrotu (ERR), która powinna przewyższać przyjętą stopę dyskontową;
- c) relacją korzyści do kosztów (B/C), która powinna być wyższa od jedności.

Analiza powinna zawierać opis zawierający interpretację wyników wskaźników.

Zaleca się, aby te czynniki społeczno-gospodarcze, których nie da się wyrazić w wartościach pieniężnych, zostały opisane ilościowo i jakościowo z uwzględnieniem wszystkich istotnych społecznych, ekonomicznych i środowiskowych skutków realizacji projektu.

Uwaga: Wszelkie wyliczenia powinny być poparte odpowiednimi komentarzami objaśniającymi przyjęte założenia kalkulacyjne, a także wskazujące źródła (tabele, numery stron, nazwy podrozdziałów) zawierające wyliczenia pośrednie. W podsumowaniu rozdziału należy przedstawić i skomentować wyniki.

Analiza kosztów i korzyści musi być sporządzona nie wcześniej niż 6 miesięcy przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie projektu.

11. Analiza wrażliwości i ryzyka

Przeprowadzenie oceny ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej inwestycji finansowanej z dotacji. Powinna ona zatem wykazać, czy określone czynniki ryzyka nie spowodują utraty płynności finansowej. Polega ona na ocenie wrażliwości wskaźników finansowej i ekonomicznej efektywności projektu na zmiany kluczowych dla projektu założeń (parametrów, zmiennych), skwantyfikowaniu ryzyka oraz określeniu wartości oczekiwanej wskaźników efektywności projektu.

Etapy analizy wrażliwości i ryzyka:

1. Analiza wrażliwości¹¹ – składowe:

- identyfikacja zmiennych mających wpływ na wyniki projektu – stworzenie szerokiej listy¹²,

¹¹ Analiza wrażliwości ma na celu wskazanie krytycznych zmiennych projektu. Dokonuje się tego poprzez pozwolenie zmiennym projektu na wahania według określonej procentowo zmiany i obserwowanie wahań w finansowych i ekonomicznych wskaźnikach efektywności. Jednorazowo wahanom powinna ulegać tylko jedna zmienna, podczas gdy inne parametry powinny być stałe. Sugeruje się uznanie za „krytyczne” tych zmiennych, w których zmiana w wysokości 1 % (dodatnia lub ujemna) powoduje odpowiednią zmianę wartości bazowej NPV o 5 %. Można jednak przyjąć inne kryteria.

¹² Należy uwzględnić co najmniej:

- **wzrost kosztów inwestycji** (w tym wzrost cen jednostkowych materiałów, energii oraz robocizny; opóźnienia/przestoje w realizacji inwestycji wynikające m.in. z trudności w wyłonieniu wykonawcy, niewywiązywania się wykonawcy z umowy, trudności w pozyskaniu/fluktuacji wykwalifikowanej kadry bezpośrednio zaangażowanej w realizację projektu (dotyczy m.in. zespołu projektowego, w tym menadżera projektu, inżyniera projektu, księgowego projektu), niesprzyjającej aury, zdarzeń losowych, w tym wypadków przy pracy i odkryć archeologicznych);
- w odniesieniu do utrzymania obiektu – **ryzyko wystąpienia szkód, niezależnie od przyczyny;**
- **spadek popytu na oferowane usługi/produkty;**
- **wzrost** (z punktu widzenia odbiorcy)/**spadek** (z punktu widzenia projektodawcy) **cen za oferowane w wyniku realizacji projektu usługi/produkty** (w tym także ceny biletów – gdy dotyczy);
- **wzrost wynagrodzeń personelu instytucji – beneficjenta projektu,**
- **zmiana stawki VAT i in. obciążeń fiskalnych..**

- wyeliminowanie zmiennych zależnych, które są pochodną innych zmiennych wykorzystywanych w analizie,
 - analiza elastyczności, polegająca na subiektywnej ocenie zmiennych i odrzucenie tych, których wyrażona w procentach zmiana wartości ma niewielki wpływ na wskaźniki efektywności projektu,
 - wybór zmiennych krytycznych, tj. takich, które mają istotny wpływ na wyniki projektu i uszeregowanie ich w formie rankingu,
 - analiza scenariuszy, polegająca na badaniu na podstawie realistycznych scenariuszy¹³ wpływu na wyniki projektu wielu zestawów zmiennych krytycznych jednocześnie
2. Analiza ryzyka – ocena wpływu jaki wywiera procentowa zmiana zmiennej na wskaźniki efektywności projektu. Ma ona na celu określenie rozkładu prawdopodobieństwa zmiennych krytycznych (przypisanie odpowiednich rozkładów prawdopodobieństwa zmiennych krytycznych w oparciu o dane historyczne, własne doświadczenie, bądź wiedzę ekspercką). Należy także zidentyfikować ryzyka jakościowe, których wpływ na wskaźniki efektywności projektu nie da się jednoznacznie skwantyfikować (w tym zdarzenia losowe, możliwe problemy, które mogą wystąpić podczas realizacji inwestycji np. znaleziska archeologiczne, problemy organizacyjne, prawne). W takim przypadku należy określić prawdopodobieństwo ich wystąpienia.
- Konieczne jest także opisanie odpowiednich środków (działań) nastawionych na minimalizację ryzyk założonych w projekcie.**
3. Wnioski i rekomendacje z analizy ryzyka i wrażliwości (rekomendacje powinny dotyczyć realizacji bądź zaniechania realizacji projektu).

Analiza wrażliwości i ryzyka nie powinna być mechanicznym badaniem jednakowych odchyleń co do prognozowanych parametrów, badane scenariusze powinny mieć ekonomiczne uzasadnienie i być prawdopodobne.

Uwaga: Wszelkie wyliczenia powinny być poparte odpowiednimi komentarzami.

12. Podsumowanie

Należy przedstawić podsumowanie głównych wniosków wynikających z przeprowadzonego studium wykonalności. Punkt ten powinien zawierać konkluzje wynikające z poszczególnych części studium oraz streszczenie studium.

¹³ Analiza ryzyka powinna być przeprowadzona dla dwóch scenariuszy makroekonomicznych: podstawowego i pesymistycznego..

13. Załączniki

Załącznik 1. Algorytm obliczania luki finansowej dla projektu generującego dochód:

Krok 1. Określenie wskaźnika luki finansowej (R):

$$\underline{R = \text{Max EE/DIC}}$$

gdzie:

- Max EE to maksymalny wydatek kwalifikowany = DIC - DNR;
- DIC to zdyskontowany koszt inwestycji;
- DNR to zdyskontowany przychód netto (dochód) = zdyskontowane przychody –
- zdyskontowane koszty operacyjne + zdyskontowana wartość rezydualna

Krok 2. Określenie „kwoty decyzji” (Decision Amount, DA).

DA - kwota, dla której ma zastosowanie stopa współfinansowania dla danego priorytetu (art. 41 ust. 2):

$$\underline{DA = EC * R}$$

gdzie:

- EC to koszty kwalifikowalne (niezdyskontowane).

Krok 3. Określenie (maksymalnej) dotacji UE:

$$\underline{\text{Dotacja UE} = DA * \text{Max CRpa}}$$

gdzie:

- Max CRpa to maksymalna wielkość współfinansowania określona dla priorytetu w decyzji Komisji przyjmującej program operacyjny.

Załącznik 2. Plan finansowania działalności infrastruktury powstałej w wyniku realizacji projektu:(nazwa projektu).....

Lata	Dotacja			Przychody				Koszty funkcjonowania ogółem**
	Ogółem	MKiDN	Budżet województwa/miasta/gminy	Ogółem	Z działalności statutowej	Z działalności o charakterze komercyjnym	Inne*	
r+1								
r+2								
r+3								
r+4								
r+5								

* Podać jakie

** Podać pełne szacowane koszty funkcjonowania infrastruktury będącej przedmiotem projektu

r – oznacza rok zakończenia realizacji projektu.

Załącznik 3 – Model analizy finansowej, ekonomicznej oraz wrażliwości i ryzyka sporządzony w arkuszu kalkulacyjnym.

Całość obliczeń finansowo-ekonomicznych powinna być zawarta w jednym pliku z odblokowanymi powiązaniem i formułami pomiędzy komórkami, a w przypadku używania makr, powinny one być przechowywane w danym arkuszu.

Model powinien zawierać założenia, obliczenia i wyniki.

Załącznik 4 – w zależności od potrzeby i biorąc pod uwagę czytelność dokumentu ...

Załącznik n

Rekomendowane przez IP publikacje pomocne w przygotowaniu „Studium Wykonalności”, m.in.:

1. *Wytyczne dotyczące metodologii przeprowadzania analizy kosztów i korzyści. Nowy okres programowania 2007-2013*. Dokument roboczy nr 4, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, 08/2006,
2. *Wytyczne MRR w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód*, MRR, Warszawa 27 września 2011 r.,
3. *Wytyczne MRR w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*, MRR, Warszawa 21 czerwca 2011 r.,
4. *Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*, MRR, Warszawa, 5 maja 2009 r.,
5. *Zalecenia nr 1/2009 Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym „Infrastruktura i Środowisko” w sprawie sposobu oceny występowania w projektach w priorytecie XI pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz postępowania w takich sytuacjach*, Warszawa, 3 listopad 2009 r. ze zm. wprowadzonymi 15 lutego 2010 r.
6. Katalog wskaźników obowiązkowych – XI priorytet POIiŚ
7. Lista dokumentów strategicznych określona przez IP dla projektów w ramach sektora kultury,
8. Inne podawane przez Instytucję Zarządzającą i Instytucję Pośredniczącą, dotyczące okresu programowania 2007-2013, w tym w szczególności *Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”*,

oraz, co do których jednak Instytucja Pośrednicząca zastrzega, iż wytyczne zawarte w poniższych opracowaniach dotyczą projektów przygotowywanych w ramach okresu programowania 2004-2006, m.in.:

9. *Metodyka sporządzania analiz dla projektów realizowanych w Polsce, współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej*, w: *Niebieska księga. Podręcznik dla beneficjentów. Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych w sektorze transportu*.
10. *Przewodnik – Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych (Fundusz Strukturalny - EFRR, Fundusz Spójności i ISPA)*, Komisja Europejska.
11. *Przewodnik w sprawie kryteriów i warunków wdrażania funduszy strukturalnych w ramach wsparcia komunikacji elektronicznej*, Dokument roboczy Komisji Europejskiej, SEC(2003)895, Bruksela, 28.07.2003 r.
12. *Wytyczne – „Neutralność technologiczna” i „otwarty dostęp” w ramach działania 1.5 ZPORR*, Dokument roboczy Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Warszawa, marzec 2005 r.

Wykorzystane do opracowania przedmiotowych „Wytycznych do SW” materiały:

1. *Wytyczne dotyczące metodologii przeprowadzania analizy kosztów i korzyści. Nowy okres programowania 2007-2013.* Dokument roboczy nr 4, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, 08/2006.
2. *Metodyka sporządzania analiz dla projektów realizowanych w Polsce, współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej*, w: *Niebieska księga. Podręcznik dla beneficjentów. Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych w sektorze transportu.*
3. *Przewodnik – Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych* (Fundusz Strukturalny – EFRR, Fundusz Spójności i ISPA), Komisja Europejska.
4. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.
5. *Wytyczne dotyczące przygotowania Studium Wykonalności w ramach Priorytetu 3 Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego*, MKiDN, Warszawa 2006.
6. *Wytyczne MRR dotyczące przygotowywania Studiów Wykonalności w zakresie infrastruktury kulturowej dla ZPORR, IZ ZPORR*, Warszawa 2004.
7. *Wytyczne MRR w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód*, MRR, Warszawa 2007.